

Kiadja: A MAGYAR FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.

Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.

Szerkesztőség: Budapest, V. Ker., Sziget-utca 5/7. szám, IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Olvasóinkhoz! — Mi történt? — Magyarország integritása és a halászat. Répássy Miklós. — Az életfeltételek befolyása a halakra. Dr. U. E. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Hirdetések.

==== Mai számunkhoz mellékeljük a XX. évfolyam címlapját, tárgymutatóját és névjegyzékét. ====

Olvasóinkhoz!

A f. évi márczius 21-ével beállott proletárdiktatura a »Halászat«-ot is hallgatásra kényszerítette. Talán jobb is így. Legalább nem hagyott a fehéren maradt lapokon sem a vörös utalom, sem az idegen cenzura nyomot. Sajnos, ha, szabadon lélegezve, meg is szólalhatunk most még egyszer, — a jövőnk teljesen bizonytalan. A viszonyok hatalma az eddig rendelkezésünkre állott segélyforrásokat elapasztotta. Sokakat tett szegénynek a háború, de legszegényebb lett a szerencsétlen magyar állam: lapunk kiadója.

Ha a szellemi összekötő kapcsot fenn akarjuk magunk között tartani, elsősorban a magunk erejére kell támaszkodnunk. Vannak sorainkban számosan, a kiknek viszonyai megengedik a nagyobb áldozatkésztséget is. Bizonyára megértéssel fogadják törekvésünket s ez az áldozatkésztségük meg fog nyilvánulni akkor is, a mikor nemcsak anyagi, hanem a köz javát szolgáló erkölcsi cél eléréséről van szó.

Az Országos Halászati Egyesület f. évi november hó 27-én tartott választmányi ülésének határozatából az önkéntes adakozásra való »Felhívás«-t a »Társulatok. Egyesületek« rovata alatt adjuk közre.

A »Felhívás« eredményétől függ a »Halászat« sorsa. Legyen szabad remélnünk, hogy a most lezárt csonka évfolyama nem az utolsó évfolyama lesz!

Mi történt?

Mikor hosszú, kényszerítő hallgatás után még egyszer ismét megszólalhatunk, önkénytelenül is annak érezzük szükségét, hogy a közbeeső nehéz idők reánk vonatkozó dolgairól valami számot adjunk.

Bizony ezek az idők a halászatot sem hagyták érintetlenül.

Azoknak az anarchisztikus törekvéseknek, a melyeknek mindenfelé annyi szomorú eredményét láttuk, nagyon hálás tér kínálkozott a vizeken is. Sajnos, elő is volt készítve a hangulat, különösen a Balaton hasznosítása körül felmerült vita során. Ott először csak széttagolva való bérbeadásról volt szó; a márcziusban a földművelésügyi minisztériumban megtartott ankéten azonban »a földosztás« hatása alatt már teljesen a »szociálizálás« jelszava uralkodott.

Márczius 21-én bekövetkezett a proletárdiktatura; kikiáltása teljesen felszabadította az anarchiára olyan anyira hajló elemek ősi szenvedélyét. A legpusztítóbb orvhalászat kapott mindenfelé lábra. Halászott boldog, boldogtalan, mert hát: a víz mindenkié! Nem volt már — amiért eddig annyira panaszkodtunk — fogó eszközökben hiány; könnyen pótolták azokat mindenféle irtó eszközzel, kezdve a vasvillától, amelylyel az ívó anyahalakat dobálták ki a partra, fel a kézi gránátokig s ekrazit-bombákig, amelyekkel a legapróbb ivadékok is kiölték a vízből és szétrombolták a tógazdaságok műépítményeit, hogy a még nevelésre váró halanyaghoz hozzájussanak.

Vandál pusztító munkájukban, legalább eleinte, senki sem akadályozta őket.

A közfelfogás egyáltalán szabad foglalkozásnak kezdte a halászatot tekinteni.

A halászat gondozása érdekeiben az akkori »tanácskormány« fenntartotta ugyan a földművelésügyi minisz-

lérium halászati ügyosztályát a vízgazdasági osztály keretében. A szakemberek mellett ott volt azonban a „politikai megbízott”, mint a fennálló hatalom képviselője.

Hogy a teljes pusztulásnak valamiképp elejét lehessen venni, az ügyosztály kezdeményezésére „a termelés folytonosságának biztosítása” címén kiadott 1919. április 12-én a 20. sz. F. N. rendelet, amely az akkori hivatalos lap, a „Tanácsköztársaság” 17. számában jelent meg a következő szöveggel:

„A tanácsköztársaság fontos érdeke, hogy a köz-ellátás szempontjából nagyjelentőségű haltermelésben fennakadás be ne álljon s hogy az ország halállománya lehetőleg kíméltsék. Ez érdekek megvédése végett a földművelésügyi népbiztosság további intézkedéséig a halászatot azok úzik tovább és pedig az eddigi módon, akik törvény vagy szerződés alapján a halászati jogot eddig gyakorolták.

Azokat, a kik a halászati üzemeket önhatalmúlag birtokba veszik, vagy a halászatot bármily módon önhatalmúlag megzavarják, forradalmi törvényszék elé kell állítani.”

Ez a rendelet tehát tulajdonképp a régi jogrendet biztosította volna. Igaz, hogy inkább csak papiroson, mert a valóságban a „helyi hatalmasságok” nem sokat hederítettek az ilyen, igazán közérdeket szolgáló intézkedésekre. A munkástanácsokhoz, vörösörségi parancsnokságokhoz, élmezési diktátorokhoz csakhamar csatlakoztak a *szakszervezetek* is, mint a halászat terén saját hatáskörükben intézkedő szervek. A halászokat egyszerűen belekényszerítették a *húsipari* munkások szakszervezetébe, a hol fizették a nagy tagdíjat s annak ellenében kaptak mindenféle halászjegyet, horgász-, halászengedélyeket. A különböző részről kiadott efféle engedélyek nyomán természetesen a legteljesebb zavar támadt; senki sem tudta szabad-e, nem szabad-e halászni?

A zavart nem kis mértékben fokozta az ország szerencsétlen megszállása, a melynek következtében egyes, eddig teljesen idetartozott folyók váltak a demarkáczió-nális vonalon határfolyókká. Emiatt nem lehetett kitérni a tavaszi tilalom felfüggesztése elől, mert annak csakugyan semmi értelme sem lett volna, hogy a mi partjainkon korlátoztassák a halászatot, a mikor a megszállott parton a legszabadabb halászatot úzte az ellenség. Persze ezt a rendelkezést is félreértették, illetőleg félremagyarázták *a teljesen szabad halászat érdekében*, bár az egészen világosan szólt a következőképp:

„Az ország s különösen a főváros húsellátásának súlyos nehézségeire való figyelemmel a földművelésügyi népbiztosság a halfogásra vonatkozó időbeli tilalmakat 1919. évi május hó 15-étől kezdődő hatálylyal további intézkedésig az ország egész területén felfüggeszti.

Továbbra is hatályban marad azonban a földművelésügyi népbiztosság 20. F. N. sz. rendelete (l. a Tanácsköztársaság április 13-án megjelent 17. számában), a melynek értelmében a halászatot csak azok űzhetik, a kik törvény vagy szerződés alapján a jogot eddig gyakorolták.” (Budapest, 1919. május 13-án. 54. F. N. sz. rendelet.)

Az ügyosztály igyekezett legalább az elvi álláspontot megvédeni s állhatatosan kitartott a fent idézett 20. sz. F. N. rendelet mellett, sokszor még a politikai megbízottal szemben is!

Közben a népbiztosság, a „további intézkedések” előfutárjaképp, a *halászati szerszámok* bejelentését rendelte el (49. F. N. sz. rendelet, Tanácsköztársaság 39. számában, 1919. május 10-én), azzal indokolván meg, hogy a halászati szerszámok pótlását és kijavítását akarja biztosítani. De csakhamar következett aztán a proletárdiktaturának a halászatot érintő fő rendelkezése, a mely a *halászat köztulajdonba* vételére vonatkozott. Ez a rendelet, az akkori ú. n. „Forradalmi kormányzótanács”

XCIII. számú rendelete, mint történeti okmány minden- esetre figyelmet érdemel; szövege a következő volt:

I. Általános rendelkezések.

1. §. A Magyarországi Tanácsköztársaság minden nyílt vagy zárt természetű vizen gyakorolható halászat jogát, valamint a 100 magyar holdnál nagyobb földbirtokhoz tartozó mesterséges (pontyos) tógazdaságokat, továbbá a 100 magyar holdnál nagyobb vízterületű önálló mesterséges (pontyos) tógazdaságokat köztulajdonba veszi.

2. §. A halászat üzemének egységes irányítása és felügyelete a földművelésügyi népbiztosság hatáskörébe esik, amely halászati ügyosztálya útján intézi a természetes vizek halállományának fenntartására, védelmére és gyarapítására szolgáló tennivalókat; figyelemmel a természetereedményekre irányítja a tógazdaság üzemét s gondoskodik, hogy azokban a természetes vizek és tógazdaságok számára elegendő nemes tenyészanyag neveltsék; e célból nyilvántartja a tógazdaságok berendezési és üzem adatait, ellátja halászati ügyosztálya útján a tógazdaságoknál a műszaki tennivalókat, valamint általában a vízbőlgyi vizsgálatokat is; új tógazdaságok létesítésénél szakvéleményt ad s a tervek készítéséről s az építés vezetéséről gondoskodik.

Hatáskörébe tartozik a vizek tisztaságának megóvására szükséges tennivalók ellátása és a szennyvíztisztítótelepek felügyelete s ellenőrzése is.

II. Természetes vizek halászata.

3. §. A természetes vizek (folyók, tavak, vízállások stb.) a halfogás okszerű űzése érdekében üzemszakaszokra oszlanak, több üzemszakaszot pedig az egyöntetű munkamenet biztosítása végett üzemsoportba kell összefoglalni. A szemben lévő partok mindig csak ugyanabba az üzemszakaszba tartozhatnak s abba kell bevenni az anyavízzel állandóan, vagy ha csak időszakosan is, összeköttetésbe jutó mellékágakat, holtágakat, morotvákat stb., valamint áradások esetén az egész árteret, illetőleg hullámteret is.

4. §. Az üzemsoportok s ezeken belül az üzemszakaszok határait a földművelésügyi népbiztosság halászati ügyosztálya állapítja meg. A beosztás tervezetét az érdekelt megye munkás- és földművestanácsának intézőbizottságával közli. Az intézőbizottság ennek a beosztásnak a tárgyalására 30 napnál nem hosszabb határidőre az érdekelt községek munkás-, katonai- és földművestanácsi intézőbizottságainak egy-egy kiküldöttjét gyűlésre hívja össze s a gyűlés helyéről és idejéről a földművelésügyi népbiztosság halászati ügyosztályát (Budapest, V., Országház 11. felelelet 43.) értesíti, amely a gyűlésre megbízottat küldhet ki. Az érdekelt községek észrevételeit a megyei munkás-, katonai- és földművestanács intézőbizottsága összegyűjti s beküldi a földművelésügyi népbiztossághoz, a mely ezután a beosztás tekintetében végérvényesen dönt.

5. §. Ott, a hol az közérdekből szükséges, a földművelésügyi népbiztosság a halfogást — esetleg az eddigi üzemek felszerelésének egyidejű köztulajdonba vétele mellett — a tanácsköztársaság saját kezelésbe veszi át, egyébként azonban általában az egyes üzemszakaszokon belül való halfogásra szervezett vagy oly halászok, a kik maguk vagy családjukkal együtt eddig is állandóan és hivatászerűen űzték a halászatot, kapnak engedélyt. A jogosultak együttesen az egyes üzemszakaszokra nézve egy összegben megállapítandó évi díjat kötelesek fizetni.

Az egyes üzemszakaszokon halászatra jogosultak névsorát az egyes érdekelt községek munkás-, katonai- és földművestanácsai az illetékes szakszervezettel együttesen állítják össze s jóváhagyás, illetve végleges döntés végett a földművelésügyi népbiztossághoz terjesztik fel. A névsorba elsősorba azokat kell felvenni, a kik ott már eddig is halásztak.

6. §. A munkának az egyes üzemszakaszokon való szervezése s azzal kapcsolatban a szakaszra nézve megállapított évi díjból az egyes jogosultakra eső részének meghatározása a szakaszon érdekelt községek munkás-, katonai- és földművestanácsainak és a halászok illetékes szakszervezetének együttesen feladata.

A zsákmányt mindenütt a földművelésügyi és közellátási népbiztosság által közösen kijelölt gyűjtőhelyekre kell beszállítani s itt történik a fogyasztók számára való átvétel is. A halászoknak más-hol halat eladni vagy forgalombahozni tilos.

A munkamenet felügyeletét az üzemszakaszokon a szakszervezet az érdekelt községek tanácsai intézőbizottságaival, az üzemsoportokon pedig az érdekelt megyék tanácsai intézőbizottságaival együtt gyakorolja.

7. §. Az üzemszakaszok és üzemsoportok megszervezésével az eddigi halászati társulatok megszűnnek. Az e társulatoknál esetleg befolyt bérösszegekből az évnek hátralévő részére eső hányadot a társulatok az állampénztárba kötelesek beszedeltetni.

8. §. Kézi horoggal való sportszerű horgászatnak az egyes üzemsoportokon való gyakorlására a szakszervezetek keretében alakult sportegyesületek javaslatára az érdekelt megyei munkás-, katonai- és földművestanácsainak intézőbizottsága adhatnak korlátozott szám-ban névre szóló engedélyt.

A földművelésügyi népbiztosság halászati ügyosztálya ilyen horgászengedélyeket saját hatáskörében szintén kiadhat.

A sporthorgászattal szerzett zsákmányi eladni vagy forgalombahozni tilos.

III. Tógazdaságok.

9. §. Az 1. § szerint köztulajdonba vett mesterséges tógazdaságok, ha vízterületük terjedelme 100 magyar holdat meghalad, mindenhol mint a mezőgazdasági üzemtől független önálló tanácsköztársasági üzemek működnek.

10. §. Az 1. § szerint köztulajdonba vett 100 magyar holdnál kisebb vízterületű mesterséges tógazdaságok az illető mező-, illetve erdőgazdasági üzem részei maradnak.

11. §. A tógazdaság évi haltermése az őszi lehalászások után a közellátási népbiztosság intézkedése szerint jut a fogyasztókhoz.

12. §. Ott, a hol erre szükség van, a földművelésügyi népbiztosság a megyei munkás-, katonai- és földművestanács intézőbizottságának támogatására a megyei mesterséges tógazdaságok felügyeletére egy-egy megyei halászati megbízottat rendel ki, a ki a földművelésügyi népbiztosság halászati ügyosztályával érintkezésben működik.

IV. Záró rendelkezések.

13. §. A halászati jogosultsággal bírók névsorának végleges megállapítása (5. §), illetve a tanácsköztársasági tógazdaságok (9. §) üzembe helyezése után másnak, mint a ki e rendelet szerint jogosult, az e rendelet hatálya alá eső semmiféle vízben nem szabad halászni.

14. §. A halászati jog terén eddig fennálló törvényes rendelkezések, a mennyiben azok e rendelettel nem ellentétesek, különösen pedig a fogási tilalmakra vonatkozó szabályok továbbra is érvényben maradnak.

15. §. A ki e rendelet ellen vét, forradalmi törvényszék elé kerül.

16. §. Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Végrehajtásával a földművelésügyi és közellátási népbiztosságok bíznak meg.

Ennek a rendeletnek alapján következtek volna tehát a *„további intézkedések“*.

Bizonyára minden elfogulatlan bíráló elismeri, hogy a rendelet szakszerű részében megfelelő volt, illetőleg, hogy azok a szakemberek, a kik szerencsétlenségükre kénytelenek voltak e korszakot szolgálni, igyekeztek menteni azt, a mit menteni lehetett. Már magában az, hogy a rendelet szerint az eddigi üzemek keretei minden nehézség nélkül fenn lettek volna tarthatók, egy jobb jövő reményére vallott, mert e keretek megtartása mellett (halászati társulatok, bérleti szakaszok) igen egyszerűnek ígérkezett a régi rendre való visszatérés, — ha majd elkövetkezik az ideje! Az sem öntudatlanul történt, hogy a halászatnak e rendelet alapján való rendezése elég bőséges s elég hosszú időt igénybevevő előmunkálatokkal járt. Sürgették is eléggé az új alapon való rendezést a diktatura exponensei; elég okuk is volt rá, mert napról-napra élesebben mutatkoztak az önkényes eljárások eredményeképp előálló érdekellentétek.

Közvetlen e rendelet után következett a földművelésügyi népbiztóságnak 63. F. N. sz. rendelete is (Tanácsköztársaság 50. sz. 1919. május 23.), a mely a halászati üzemek számbavétele céljából az üzemek bejelentését rendelte el 15 és 30 napi határidővel. Ez is időnyerést jelentett; mert csak e bejelentések után lehetett valamihézen kezdeni.

A hosszadalmas előmunkálatoknak köszönhető, hogy a természetes vizeken a kommunista uralom bukásáig sehol *„további intézkedések“* nem történtek, hanem e vizeken a halászat a többször idézett 20. sz. F. N. rendelet szerint, tehát az új n. kommunista jogrend szerint is, mindenhol a régi jogosultak kezén maradt.

Egyetlen kivétel a Balaton tava volt, a melynek halászatát a politikai megbízott a XCIII. rendelet 5. §-a alapján a tanácsköztársaság *„saját“* kezelésébe vette át. De így legalább megmentődött az üzem egysége, a melyet a bérlő részvénytársaság működésének erőszakos megszüntetése mellett a parti községek direktóriumának teljesen illetéktelen túlkapásai a legteljesebb szétzúléssal fenyegettek,

A régi állapotokat igyekezett az ügyosztály a tógazdaságoknál is fenntartatni s kivétel nélkül sikerült is elérnie, hogy azok addigi régi kezelői mindenhol helyükön maradtak.

Pedig ezen a téren a diktatúrával egy hajóban evezni akaró *„központ“* fenyegetett. Szerencsére az ezen irányban bizonyos részről kifejtett akció eredménye csak a halértékesítésre, illetőleg a halforgalom lebonyolítására szigorodott. A megszervezett *„Halközpont“* működésével kapcsolatban a halárakat is többször megállapították folyton emelkedő mértékben; így legutóbb 1919. június 24-én (Tanácsköztársaság 75. számában). Az édesvízi jegelt halak 5 kategóriába soroztattak s a *fogyasztói árak* határozták meg külön Budapestre és környékére s külön a vidékre; e szerint pl. az 1 kg.-on felüli ponty és csuka ára Budapesten 30 koronára volt megszabva, a vidéken pedig csak 22 koronára. A cél az volt, hogy a hal Budapestre kerüljön. Hogy el lehetett-e ezt a célt ilyen módon érni, az más kérdés. Az élő halakért 10%-kal volt szabad többet kérni.

Hal azonban több-kevesebb került Budapestre, különösen a Balatonról és a Velencei-tóról; a vidék igényeit azonban mégis csak figyelembe kellett venni s később bizonyos százalékos megosztás szerint szabályozták a felhozatalt, persze inkább csak papiroson. Mert bizony a *„politikai megbízott“* ama közlései, a melyek a napilapokban jelentek meg (*„Naponta száz mázsa hal a pesti piacon“* stb.), nem voltak egyebek, mint a halászatra vonatkozó valótlan s megtévesztő adatoktól hemzsegő bombasztikus interjúk.

Végre-valahára bekövetkezett aztán augusztus 6-a is. Vége lett a proletárdiktatúrának s minden vele járó dolognak. A halászat ügyére nézve éppen itt volt az ideje. A kommunizmus alatt működni kénytelen volt szaktestület fent vázolt céltudatos ténykedése s hazafias magatartása könnyűvé tette a régi állapotra való visszatérést. Az ismét feltámadt hivatalos lap, a *„Budapesti Közlöny“* 81. számában (1919. augusztus 13.) megjelent a magyar kormány rendelete a halászat köztulajdonba vételének megszüntetéséről: *„A volt tanácskormány által a halászat köztulajdonba vétele és általában a halászat gyakorlása ügyében kibocsátott rendelkezések hatályukat veszítik. A hatályukat veszített rendelkezések szerint köztulajdonba vett halászati üzemeket kötelesek tulajdonosaik (haszonbérletők stb.) átvenni és vezetésükről és a termelés folytonosságáról gondoskodni. E rendelet azonnal életbe lép. Budapest, 1919. augusztus 12. Friedrich István s. k., miniszterelnök.“*

Ezzel a rendelettel visszaállt tehát az a régi jogrend, melyet a halászatról szóló 1888. évi XIX. t.-cz. szabályoz, a halászat terén is.

Ennek a jogrendnek a fenntartása már most első feladatunk.

Annak persze, hogy halászatunk a közéletmezés nehézségeinek leküzdésében olyan mértékben vegye ki részét, mint a minőre hazánk e természeti kincse módot nyújthatna, még most is ezernyi nehézség állja útját: a szállítás még nehezebb, mint azelőtt; a termelő eszközök hiánya ma még nagyobb, mint valaha. Pedig Magyarország évi haltermését a háború előtt kerekén 100,000 métermázsára becsültük, abból tógazdaságokra mintegy negyedrésze, vagyis 25,000 q esett, — bár esekélyebb mennyiségű, de elsőrendű piaci anyag, a mely mindig *kivétel tárgya* volt; ez pedig, jövő viszonyokat tekintve, bizonyára még csak emeli jelentőségét.

Gazdasági tekintetben fontosabb haltermő vizeink közül csak az Alduna az, a melyre egyelőre nem szá-

míthatunk. De megmarad a Tiszánk s a Dunának közep-szakasza — a főváros közelében —, a Balaton, a Velencei-tó stb. Tógazdaságaink, a melyek zöme a Dunántúlra esik, szintén csaknem érintetlenek; nagy területeket is lehet még ily módon hasznosítani.

Hatalmas gazdasági erőforrásunk vár tehát itt ezen-túl is művelésre. Azért, hogy ez a művelés az adott viszonyok között nem lesz könnyű feladat, csügged-nünk nem szabad; az e téren dolgozók is csak egy kötelességet ismerhetünk: összefogva a végsőkig meg-feszíteni minden erőnket, hogy szerencsétlen, meggyő-tört, elalélt hazánkat a magunk munkájával is segítsük mielőbb új életre kelteni.

Magyarország integritása és a halászat.*)

Az Országos Halászati Egyesület 1918. decz. 17-én tartott választmányi ülésében lelkesedéssel határozta el a területvédő ligához való csatlakozását. Sajnos, azóta igen aktuálissá vált az, hogy minden érvünket össze-szedjük, amely az integritás védelmére felhozható. Bárhogy alakuljon is a helyzet, mindenesetre kívána-tos a halászat szempontjából is, hogy az *érdekelt országrészek* kiküldötteiből és semleges tagokból ala-kított *központi bizottság* létesíttessék, amelynek feladata volna Magyarország vizein a halászat gyakorlásának és művelésének *egyöntetű szabályozása*. A bizottság volna hivatva a kárpáti medence vizeit érintő mindenféle tervnek, munkálatnak tárgyalásánál, illetőleg végre-hajtásánál a halászat érdekeinek képviselésére is oly értelemben, hogy a halászatra esetleg káros módok el-ejétését szorgalmazza s azok helyett, ebből a szem-pontból kifogás alá nem esőket hozzon javaslatba.

Az egyöntetűség megokolásául legelső sorban kell azt felemlíteni, hogy a kárpáti medence fogalma alá eső geográfiai egységet, amelynek természetes határai alkották legnagyobb részben Magyarország határait is, ugyanolyan *egységes*, hatalmas vízhalózat borítja. Több mint 600 folyó s patak szeldeli területét, amelyek az egyetlen Poprád folyó s mellékpatakjainak kivételével, mind a Duna vízrendszeréhez tartoznak, itt eredve s itt ömölve a főfolyamba; ennek magának mintegy 1000 kilométer hosszú szakasza esik országunkra. Ehhez az egységes vízhalózatához számos álló víz kapcsolódik, úgy a hegységben, mint a síkon.

Könnyen megérthető, hogy e gazdag vizű terület-nek *halászata* is mindenkor jelentőséggel bírt az ország népének él-lmezésénél. A vizek ősi állapotában a ter-mészetes halbőség valósággal meseszerű volt. Amint azonban a kultúra térfoglalása a vizeket elkezdte jellegükből kivetkőztetni, azok a halak életfeltételeit tekintve, igen kedvezőtlen változáson mentek át. Ezt a hátrányt ellensúlyozni csak *okszerű munkával* lehetett. A halászatnak az addigi ősfoglalkozás helyett öntudatos termelésre kellett átalakulnia, a melynél csak megfelelő *üzemterv* alapján dolgozva lehet eredményekre számí-tani.

Ez a munka Magyarországon több mint 30 éves multra tekinthet már vissza. Az egész ország egységes vízrendszerére vonatkozó egységes tervszerűségét biz-tosította a halászatról szóló 1888. évi XIX. törvény-czikk s az annak kapcsán a halászat országos gondo-

zására létesített intézmények: az Országos Halászati Felügyelőség, a Halélettani, a Szennyvíztisztító Kísérleti Állomás s a Halkórtani Állomás. Az állami költségvetés évről-évre jelentős összegeket fordított a halászat fej-lesztésére, az 1914/15. költségvetési évben kereken 250,000 korona szerepelt e címen. Mind ennek az eredménye volt, hogy az ország édesvízi halászatának évi hozamát a háború előtt kereken 100,000 méter-mázsa halhúsrá becsülhettük.

Az ország lélekszáma szerint számított népességére elosztva, talán nem sok ez a mennyiség, de a gyakor-latban ilyen egyenletes elosztásáról a halhúsnál nem is lehet szó. Egyes vízmenti vidéken az ottani lakosság-nak adja a fő táplálékát és a nemesebb félelésegek-ből, különösen a tógazdaságok termékeiből még kül-földi kivitelre is jutott. Aztán ez a termés az eddigi alapokon folytatott további munkával még lényegesen fokozható is lenne.

De ennek a munkának az egész, vízrajzilag oly egységes medenczére ezentúl is egységesen kellene inté-ződnie. A hal életfeltételeiből folyó szükségből az egyes vizekben nemcsak a víznek földrajzilag egytermészetű szakaszán változtatja helyét, de sokszor az egész víz-folyásra kiterjedő vándorlásokat is visz véghez. E vizek mentén lakóknak közös érdeke tehát, hogy a hal-állomány védelmére fogamatosítandó intézkedések egyet-értőleg és egyöntetűen történjenek a vízfolyás egész hosszában s egyáltalán a halászat gyakorlása egységesen szabályoztassék. Ellenkező esetben az e tekintetben különböző helyekről kiadott, esetleg egymásnak ellent-mondó rendelkezések állandó s folytonos torzalkodást idéznének elő a más-más uralom alatt álló partmenti halászó népesség között.

De különösen nagy fontossággal bír, hogy a vizek járására, medrük alakulására, tisztántartására kiható munkálatok és igénybevételek a halászat érdeke szem-pontjából egyöntetűen kezeltesenek az egész kárpáti medenczében, mert vizeinek egymással való szerves összefüggése mellett, minden ilyen munkával vagy igénybevétellel járó változtatás a tervezett politikai hatá-rokon messze túl kihat s a halállomány fenntartása és gyarapítása érdekében végzett minden tevékenységet a vizek igen nagy szakaszán meddővé tehet.

Egységes kezelést és intézkedést igényelnek többek között azok a ténykedések is, a melyek czélja a vizek halállományának közvetlen gyarapítása s a melyek kö-zött ma már oly nagy jelentőségű, éppen a természetes ívóhelyek megfogyatkozása miatt, a *mesterséges hala-sítás* és az epidemikus betegség folytán kipusztult *rák újra pótlása* is; itt csak az egész vízhalózatra kiterjedő rendszeres s egységes terv szerint való eljárás vezethet eredményre.

Ennek a minden irányban való egységes eljárás-nak a lehetetlenné tételével, a halászat az egyes ország-részek szerint szétdarabolva teljesen megfogyaszthatnák az okszerű művelés lehetőségétől, a halállomány fenntartásának és gyarapításának alapfeltételétől, és a maga szük s a természetesnek egyáltalán meg nem felelő kereteiben külön kezelve mindenhol egészen jelenték-telenné válnék és nemcsak az ország lakossága volna kénytelen nemzetiségi különbség nélkül szomorúan belenyugodni, az integritás megszűntével, egyik ősi megszokott s kedvelt táplálékforrásának elapadásába, de a szomszéd államok lakosságának is nélkülöznie kellene azt a különleges, egészséges élelmiszert, a nemes édesvízi halakat, a melylyel piaczaikat jó részben ez az ország látta el.

Répássy Miklós,

*) Az alábbi közlemény, megfelelő formában, eljutott annak idején a békeelőkészítő-bizottság illetékes osztályához is, a hol az idevonat-kozó mozgalmak számai összefutottak.

Az életfeltételek befolyása a halakra.

Dr. Schiemenz Pál, a friedrichshageni halászati biológiai intézet igazgatója, ismét nagyon figyelemreméltó cikket közölt a „Mitteilungen des Fischerei-Vereins für die Provinz Brandenburg“ című halászati lapban. Saját tapasztalataira támaszkodva felhívja a figyelmünket azon összefüggésekre, melyek a halak színe és külső alakja, valamint a környezet és a táplálék között megállapíthatók. A gyakorlati halászattal foglalkozó olvasóinkat is érdeklő közlemény bő tartalmát az alábbiakban adjuk:

I. A halak színe és a környezet.

Altalánosan ismert dolog, hogy a halak színe nagyon változó. Ezt a jelenséget az ú. n. színsejtek vagy chromatophorák okozzák, melyek között kétféle típust találunk: sárgát és feketét. A színsejtek sajátosága az, hogy alakjukat változtatják. Gömböcskékké húzódnak össze, vagy pedig hosszabb-rövidebb nyúlványokat bocsáthatnak ki magukból s így gyakran csillagalakot öltenek. E nyúlványaik a szomszédos hasonló sejtek nyúlványaival egész hálózatot is alkothatnak ilyenkor. Természetesen a színsejtek ilyenén kiterjeszkedése a hal színét sötétebbé teszi. Ha a pigmentsejtek beteges tünetképpen hiányoznak, akkor albinóknak, ha vörös festékanyagot tartalmaznak fekete helyett, akkor „aranyhalak“-nak nevezik az ilyen változatokat. (Kárász, aranyos jász, stb.)

A normális színsejtekkel bíró hal a fentebb leírt módon színét változtatni tudja. Olyankor, midőn a színsejtek gömböcskékké húzódnak össze, a hal elhalványodik. Ha ellenben a színsejtek nyúlványokat bocsátanak ki magukból és így a festékanyaguk nagy felületen terül szét, akkor a hal sötét színűvé lesz. A hal ezt a színváltoztatási képességét olyképpen érvényesíti, hogy környezetéhez alkalmazkodik: sötét vizekben sötét, világos helyeken világos színű lesz.

Igy a mély tavakban élő sügér pl. sokkal sötétebb, mint az a fajrokon, mely a parti növényzet között tanyáz, vagy éppen a szélhajtó kűszszel úszkál a felszín erősen napsütötte vízrétegében. Hasonlóan viselkedik a dévér is. Az apró s parti régiókat lakó dévérek világos színűek, míg a mély vizekbe húzódo és a fenéktáplálékból élő nagyok sötétek.

A halászok sok helyütt képesek arra, hogy megmondják, hogy ezek vagy azok a halak mely vízből valók. A laikusok előtt gyakran bámulatos e képességük egyebek közt azon is alapul, hogy különböző vizeknek a fenéktalaja s a víz is különböző színű lévén, a halak említett alkalmazkodó képessége folytán, a halászok hosszas gyakorlattal észreveszik a halakon ama színárnyalatbeli különbségeket is, melyek a különböző vizekre vallanak. Igy pl. Singhoffer M. József halázmester legutóbbi találkozásunk alkalmával említette előttem, hogy ő is meg tudja mondani, hogy bizonyos halak honnan valók. Az ilyen képesség lehetőségében nincs is miért kételkedni, de mindenesetre rengeteg sok gyakorlat és halásztapasztalat kell hozzá. Többek között a színárnyalatbeli különbségek lehetnek az ismertetőjelek.

Igy pl. azok a halak, melyek vízinnövényzet között élnek, bizonyos sárgarézszerű fényt kapnak. (Sügér, vörösszárnyú keszeg, csuka, vágódurbincs.) De ha ugyanezek a fajok nem ilyen környezetben vannak, akkor hiányzik a sárgarézsre emlékeztető fényük is.

Jól ismert, különösen nagy a pisztráng színváltoztató képessége. Világos vizekben szép tarka és világos színű, sötét, pl. erdei patakokban pedig sötét s csak kevésbé tarka.

A halak színéből tehát gyakorlattal meglehető biztonsággal lehet következtetni a vizek mineműségére, melyekben tartózkodtak. Ennek pedig rendkívüli fontossága van a *halak vándorlásának* kutatásában. Meglátjuk a halon, hogy az a víz mélyén, a növényzet között vagy a felszínen élt-e. Növekedéséről, tápláltságáról megállapíthatjuk a lakóhelyének táplálkozási viszonyait.

Schiemenz szerint, ha áradások után az Elbe folyam angolnafogó szerszámainak zsákmányát megtekintjük, ezekben mindenféle fajta pisztrángot találunk, melyek színükkel első pillantásra elárulják azt, hogy a legkülönbözőbb vizekből származnak, ebből pedig továbbá kiderül az, hogy különféle vizekből a pisztrángokat az áradás lesodorja az Elbébe. Ennek a ténynek igen nagy jelentősége van. Ismeretes, hogy éppen a sebespisztráng színe és testalakja az egyes vizek szerint olyannyira változó, hogy az ember szinte kísértésbe esik, hogy minden folyó pisztrángját külön fajnak tekintse. Természetesen erről még sem lehet szó. Bármily feltűnő különbségeket látunk ugyanis ezeken a halakon, e különbségek elegendő magyarázatot találnak a vizek és a táplálkozási viszonyok különbségeiben, melyek a hal színére és testalakjára, növekedésére hatással vannak. Ámde ha ezt elfogadjuk és következtetéseket akarunk maradni, akkor a tengeri pisztrángot (*Trutta trutta*) és a tavi pisztrángot (*Trutta lacustris*) sem tekinthetjük külön fajoknak, csupán a sebespisztráng fajváltozatainak, melyek közül az első a tengeri, a második az alpesi tavi tartózkodás következtében alakult ki. Ez a két változat színben és erős növekedőképességben különbözik a sebespisztrángtól. A tengeri és a tavi pisztrángot tehát olyan sebespisztrángoknak tekinthetjük *Schiemenz* szerint, melyeket az áradás a tengerbe vagy tavakba sodort és a melyek azután az ottani viszonyok szerint fejlődtek tovább. De tovább is kell még mennünk és azt mondhatjuk, hogy tengeri és tavi pisztrángok a sebespisztrángból manapság is fejlődhetnek, mert ma is megvannak ennek az előfeltételei, a mint ezt pl. az Elbe folyamon nyerhető és fentebb leírt tapasztalatok igazolják.

E magyarázat után azon sem kell csodálkoznunk, hogy a tengeri és tavi pisztrángok ívásra mindig felvándorolnak a folyókba.

A mit a pisztrángokra érvényesen megállapíthatunk ebben a tekintetben, ugyanaz áll másféle halakra is. Ezekeket is lesodorja az ár s a tapasztalat bizonyítja, hogy nemcsak pisztrángok, hanem más halak is kerülnek a folyóvizekből a tengerbe és tavakba ilyen módon. Ívás idején természetesen ezek is újra meg újra fölfelé vándorolnak. Bizonyos értelemben tehát a tenger és a tavak halállományát a *folyóvizek gazdagítják* (bár ez a vándorlás a halak részéről nem önkéntes) és nem megfordítva, mint azt a halászok gyakran állítják. Erre tanít bennünket a halak színváltozása, de ezt bizonyítják a gyomortartalom megfelelő vizsgálatai is.

A nagyra növvő, világos színű menyhal, mely késő őszszel a Havelben és a Spreeben megjelenik és ott tömegesen fogják is ilyenkor, nem származhatik sem a Havelből, sem a Spree vizéből, mert túlságosan világos színű. Színe elárulja, hogy az Elbe folyóból jött. Ugyanilyen biztonsággal állítható, hogy a Spree és a Havel sötét színű menyhalai sohasem voltak még az Elbében. Télen tehát, *Schiemenz* szerint, egy ideig kétféle menyhal van a Spreeben és a Havelben: sötét és világos. Ezek azonban nem jelentenek két külön fajt, mint a halászok hiszik, hanem a világos színű az

Elbéből vándorol fel ívára a Spreebe és a Havelbe, a sötét színű ellenben ezekben az utóbbi vizekben otthonos, néhány évig nem is vándorol le, de mikor végre rászánja magát és levándorol az Elbébe, akkor már nemcsak megnövekedve, de elhalaványodott színű is tér onnan vissza.

A vágódurbincs színváltozataiból is érdekes következtetéseket von le *Schiemenz*. A Frisehe Haff középső és alsó részén élő példányoknak más a színük, mint azoké, melyek a felső részén otthonosak. Ez a tény pedig szerinte ellentmond a halászok amaz állításának, hogy a vágódurbincs az egész Haff vízterületén ideoda vándorol. Ha így lenne, akkor lehetetlen volna ez a jellegzetes színbeli különbség. A vándorlás ellen szólnak egyébként más tények is, különösen a vágódurbincs bizonyos parazitái.

Amint a vízi növényzet között élő halakra a tarka szín, vörös úszószárnyak, sárgarézre emlékeztető fény jellegzetes, úgy viszont a szabad vízterületek lakói halavány színűekkel tűnnek fel. A sügért ebben a tekintetben már fentebb említettük. Ugyanez áll azonban más halfajokra is. Így a vörösszárnyú konczér, a dévér, ezüstös balin (tányérkeszeg), szélhajtó küsz azon példányai, melyek vízi növényzet között tanyáznak, mindig szép vörös úszószárnyaikkal tűnnek fel, míg a szabad vizekben fogottak úszószárnyai halványak, színtelenek. Az ezüstös balinnál ez az elszíntelenedés annyira mehet, hogy a mell- és hasúszók gyökerénél levő s e fajra jellemző vöröses színeződés is teljesen eltűnhetik, ami aztán a fiatalabb dévérektől való megkülönböztetést megnehezíti.

A színváltozásnak gyakorlati jelentősége van pl. a szélhajtó küsz esetében. Tudvalevőleg ez a fajta legalkalmasabb a hamis gyöngy-esszencia nyerésére, mert pikkelyei a legszebb fényűek. Ámde a kisebb folyókban és apróbb tavakban élő példányok tapasztalat szerint kevésbé alkalmasak a pikkelyek feldolgozására. Ennek oka az, hogy színük túlsötét. Van a konyhára nézve is jelentősége a halak színbeli különbségének. Ha a piacon túlságosan sötét színű czipót, angolnát, pontyot vagy kárászt kapunk, akkor meglehetősen bizonyossággal következtethetjük, hogy e halak iszapos vizekből származnak. Nem árt ilyenkor egy kis óvatosság, mert lehetséges, hogy az ilyen halak iszapízűek lesznek, ha azonnal elkészítjük azokat. Jól tesszük ilyen esetben, ha a még élő halak felhasználását elhalasztjuk s iszapízük elvesztése céljából őket elevenen egy ideig tiszta, friss vízben tartjuk. Különösen megszívlelendő ez az óvatosság a halkereskedők részéről, akik saját érdekükben minél jobban igyekeznek vevőiket kiszolgálni és megfelelő haltartókkal is rendelkeznek.

Látjuk tehát, hogy a halak színe milyen sokféle szempontból érdekelhet bennünket. Legfontosabb azonban *Schiemenz* szerint az, hogy a halak vándorlására deríthetünk világosságot a színbeli különbségek megfigyelésével.

A fentebb tárgyalt színárnyalatbeli különbségek azonban nem állandóak, sőt — mint már említettük is — a hal, reflexingerek hatására, színét változtatni tudja; ha pl. egyik vízből valami más vízbe kerül. Ha sötét színű, iszapos tóból való pontyot világos vízbe, vagy jól megvilágított czipót-haltartóba helyezünk, tapasztalni fogjuk, hogy a ponty nem is hosszú idő múlva világos színű lesz. Hogy ez a színváltozás mennyi idő alatt megy végbe, az igen különböző tényezőktől függhet, erre vonatkozó pontos vizsgálatok még hiányoznak. Különböző halfajok is különbözően viselkednek

ebben a tekintetben. Egyeseknél napokig tart, míg át-színeződnek, másoknál viszont ez csak órák kérdése.

Érdekes és gyakorlatilag is fontos az a megfigyelés, mely szerint ha sötét színű halak rossz vízbe jutnak, pl. olyanba, mely ártalmas anyagokkal szennyezett vagy a melyben nincsen elég oldott oxigén, akkor a halak gyorsan halványodnak. *Schiemenz* a halaknak ezt a tulajdonságát gyakran sikerrel fel is használta a víz szennyezett voltának kimutatására. Szerinte a csónak mögött varsában vontatott sügérek mindaddig sötét színűek, haránt sávjaik szélesek s a sávok szélei elmosódottak, a míg a víz nekik megfelelő. Mihelyt azonban a csónak olyan helyre ér útközben, a hol a víz már ártalmas, vagy csak kellemetlen is e halaknak, akkor ez a változás már *meglátszik rajtuk*: a haránt-sávok keskenyebbek lesznek, széleik élesen feltűnnek és a bőrük általában világosabb színű lesz. A szennyezett vizek hatásának halászati biológiai szempontból való megítélésére ilyen módon a sügér kiválóan alkalmasnak bizonyult.

Ámde a hivatásos halászokat tán még jobban érdekelheti a halaknak rossz vízben való elhalaványodása, mint a halászati biológust, mert ennek a megfigyelése nagy veszteségek elkerülését teszi lehetővé. Ha nyáron bő fogás volt és sok hal gyűlik össze a bárkában vagy haltartóban, könnyen beáll az oxigénhiány s erre a tömeges pusztulás is. A míg a halak sötét színűek, addig nem fenyeget ez a veszedelem, de ha észrevehetően világosabb színűek lesznek, akkor a bárkát vagy haltartót jó lesz mielőbb kiüríteni s a halakról másként gondoskodni. Különösen a csuka, sügér, menyhal és a pisztráng alkalmasak a megfigyelésre, mert legjobban reagálnak színük elhalaványosodásával az oxigénhiányra. Megfigyelhetjük így ezeket a halakat oly célból is, hogy valamely haltartó vízáramlásának elegendő vagy elégtelen voltát megállapítsuk és hibáján segítsünk pl. úgy, hogy a vízáteresztő lyukakat nagyobbra fúrjuk, vagy az áramlás erejét más módon fokozzuk.

Dr. U. E

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Felhívás!

A nyomdai költségek rendkívüli emelkedése következtében az egyesület hivatalos lapjának, a „Halászat“-nak fenntartásáról egyáltalán csak akkor lehet szó, ha az egyesület maga is nagyobb összeggel járul az előállítás költségeihez. Miután pedig az egyesület olyan vagyonnal, amelyet e célra lehetne fordítani, jelenleg nem rendelkezik, az elénk tornyosuló, remélhetőleg csak átmeneti nehézségek leküzdésére nincs más mód, minthogy az egyesület tagjainak áldozatkészségéhez forduljunk.

1000 példányszámot véve alapul havonként egyszer, — egy évre 12,000—15,000 korona költségre kell számítanunk. Az Országos Halászati Egyesület választmányának f. évi november 27-én tartott ülésének határozatából kifolyólag ezennel felkérjük tehát tagtársainkat, szíveskedjenek adományaikkal a jelzett cél elérését lehetővé tenni.

A pénzküldemények, a rendeltetés megjelölésével, *Kuttner Kálmán* egyesületi pénztáros címére adandók fel (Budapest, V., Sziget-u. 5.).

Budapest, 1919. december hó 10-én.

A titkárság.

* * *

A „Halászat“ előállítási költségeire eddig aláírt adományok:

1. Haltenyésztő r.-t. 3500 K, 2. ifj. Singhoffer Ágoston és társa, 1500 K. 3. Zimmer Ferencz 1000 K, 4. Pironcsák Antal 1000 K, 5. Singhoffer M. József utóda Brozek József 500 K, 6. Bucher János 500 K, 7. ifj. Fanda Pál 300 K, 8. Corchus Béla 2000 K, 9. Dr. Hirsch Alfréd 2000 K.

A titkárság.

A magyar halászokhoz! *)

Minden becsületes magyar ember, ki nemcsak lakóhelyét, hanem hazáját látja ebben az országban, kötelességének tartja szerencsétlen hazánk újjáépítésénél teljes erejével közreműködni. Ebben a munkában nekünk halászoknak is részt kell vennünk.

Az újjáépítésnek első és legegyszerűbb feltétele az, hogy minden ember a maga helyén legyen mindenki azt a munkát végezze, a melyhez ért. De így is szükséges, hogy egyazon szakmabeliek egymást támogassák. Tehát nekünk halászoknak és halászati munkásoknak is egyesülnünk kell!

Nem gondolok olyan egyesülésre, a mely tagjait akár politikai, akár más hatalmi célokra felhasználja, hanem csak oly szervezetre, mely a halászatot, haltermelést és a halnak az értékesítését helyes és célszerű irányban vezeti; a mely egymáshoz közelebb hozza mindazokat a tényezőket, a melyek a hallal annak kihelyezésétől egészen a fogyasztóhoz való juttatásig foglalkoznak. Mert csak kölcsönös megértéssel, egymás érdekeit szem előtt tartva és méltányolva, biztosíthatjuk megélhetésünket és lehetünk szolgálatára a köznek.

Tudjuk, hogy érdekeink a multban rosszul voltak képviselve. Nemcsak egy avult halászati törvény gátolt munkánkban, de nagyon sok helyen kiszorítottak bennünket idegen elemek. Ennek ezentúl másképp kell lennie! A vízhez a jövőben elsősorban a hivatásos halásznak legyen joga! Követelnünk kell, hogy a hatóságok meghallgassanak bennünket minden olyan dologban, a mi a halászzal összefügg.

A multban az Országos Halászati Egyesület kebelében egynehány önzetlen lelkes férfi igyekezett a magyar halászat és halászok javára lenni. Hogy működésük nem volt nagyobb eredménnyel, azt tisztán a halászok indolenciáján mulott.

Most ezt a nemtörődömséget félre kell tenni. Mindenki iratkozzék be az Országos Halászati Egyesületbe! De ne higgye senki, hogy ezzel már eleget tett kötelességének, mert nemcsak tagja kell hogy legyen az egyesületnek, hanem ennek működését aktív munkával támogatnia is kell.

Míg a föld méhében rejlő kincsek maguktól teremnek, addig a vizek mélyén rejlő halállomány szaporodását emberi munkával kell elősegíteni. A halászatban nemcsak aratni, hanem velni is kell. Ennek a vetőmagnak a célszerű kihelyezése, a meglévő ivadék lelkiismeretes kímélése és a halászat szakszerű kezelése fogja biztosítani létünket és fog hozni bennünket abba a helyzetbe, hogy az ország új épületéhez mi is egy erős pillérrel hozzájárulhassunk.

Felvilágosítást szívesen ad az Országos Halászati Egyesület (V. ker., Sziget-utca 5.), vagy pedig magam is.

Kelt Budapest, 1919. augusztus hó 20.

Hazaftias üdvözléttel

Zimmer Ferencz
halászmester és halkereskedő.

Az Országos Halászati Egyesület 1919. november 27-én báró Inkey Pál elnökletével választmányi ülést tartott. Jelen voltak: Corchus Béla, Dietzel Lajos, dr. Korbuly Mihály, Kuttner Kálmán, Répássy Miklós titkár, Simonffy Gyula és Zimmer Ferencz választmányi tagok.

1. Báró Inkey Pál elnök a megjelentek üdvözlése után visszaillesztést vet a közelmúlt szomorú eseményeire.

Fájdalmas szavakban emlékszik meg a proletárdiktatura által meggyilkolt Stögermayer Antal vál. tag, szolnoki halászbérlő és halkereskedő tragikus haláláról, meleg szavakkal méltatja érdemeit s indítványozza, hogy emléke jegyzőkönyvileg örökíttessék meg s erről az elhunyt hozzátartozói értesíttessenek. Végül utal az időközben a halászati igazgatás terén beállott személyi változásokra, amelynek során Répássy Miklós helyettes államtitkárt, mint a földművelésügyi minisztérium halászati (II. C.) főosztályának vezetőjét üdvözli.

Az elnöki bejelentést és javaslatot a választmányi gyűlés megilletődéssel veszi tudomásul s azt egyhangúlag elfogadja.

2. Répássy Miklós egyesületi titkár vázolja a legutolsó választmányi ülés (1918. decz. 17.) óta történtek t, amelyek szerint a szocializálás s a direktóriumai kezelés úgyszólván a teljes anarchiára vezetett a halászat terén. Megállapítja egyébként, hogy eltekintve a magántulajdont helyenként ért érzékeny károktól, a halászatban rejlő nemzeti vagyont katasztrofális kár nem érte, egyrészt az eszközök hiánya és a nehéz hozzáférhetőség folytán, másrészt mert a diktatura bukása még a lehalászások előtt bekövetkezett.

Felveti végül a kérdést, miszerint tekintettel az idő előrehaladott voltára s hogy az évi rendes egyesületi közgyűlés mindig az év elején szokott megtartatni, indokolt volna-e még ez évben egy jórészt formális közgyűlés tartása?

*) L. az egyesület választmányi üléséről szóló alábbi jegyzőkönyv 3. pontját. Szerk.

Többek hozzászólása után a választmány a jelentést tudomásul veszi és tekintettel arra, hogy a jelen köziekedési viszonyok között a tagoknak a kívánatos számban való megjelenésére különben sem lehetne számítani, a közgyűlés megtartását a jövő év elejére halasztja.

3. Zimmer Ferencz javasolja, hogy az egyesületi tevékenység körébe a halászmunkások tömegeit is be kellene vonni. Az ez iránti felhívás tervezetének felolvasása után a választmány a javaslatot elfogadja s elhatározza, hogy ez iránt a lapban felhívást fog közzétenni.

4. Kuttner Kálmán egyesületi pénztáros beszámol az egyesület pénztári és vagyoni állapotáról. Tudomásul vették.

5. Répássy Miklós jelenti, hogy a „Halászat” márczius óta nem jelenhetett, a f. év folyamán még egy szám megjelenik, sajnálattal állapítja azonban meg, hogy részben a nagy nyomdaköltség, részben az állami háztartás szerfeletti megerhelhetése mellett kevés kilátás van arra, hogy a jövőben a lap megjelenhessen.

Beható eszmecsere után addig is, míg a lap kiadásának intézményes biztosítása iránt intézkedéseket lehet tenni, a választmány úgy határoz, hogy átmenetileg a lap költségeihez való hozzájárulás címén a lapban a tagokhoz felhívást fog intézni és további támogatás iránt beadvánnyal fordul a földművelésügyi miniszterhez.

6. Répássy Miklós felolvassa Varga Mihály szegedi hálógyáros levelét, amelyben közli, hogy hálóanyag rendelkezésre áll. A levél tartalma a „Halászat”-ban a közönség tudomására hozatik.

7. Zimmer Ferencz a halászcizmák ügyéről tesz nemleges jelentést. Tudomásul szolgál.

8. Répássy Miklós kérde, vajjon a Fanda Ágoston által adományozott ereklyetárgyak nem semmisültek-e meg a diktatura alatt? Zimmer Ferenczet kérték fel, hogy ennek közvetlenül utána járjon.

9. Répássy Miklós javasolja, hogy az egyesület a földművelésügyi minisztert hivatalba lépése alkalmából üdvözölje. Elhatározatott.

10. Répássy Miklós elfoglaltságára s új munkakörére való tekintettel kéri a titkári állástól való felmentését s hogy ezen állás betöltése iránt a választmány intézkedését. A választmány sajnálattal veszi tudomásul a titkár elhatározását s a körülmények kényszerének engedve, a kérelemnek jegyzőkönyvi elismerés mellett helyt ad s titkárrá Simonffy Gyula választmányi tagot választja meg. (S.)

Az Érd-Dunaegyházi halászati társulat f. évi márczius hó 24-én tartotta Budapestén rendez évi közgyűlését Boronkay György elnöke alatt. Az elnöki jelentés szerint a társulati vízterületet hat szakaszra osztva nyilvános árverésen adtak bérbé s az eddigi 9840 koronával szemben 17,580 korona évi hasznóbért értek el. A lefolyt évi számadások szerint a társulatnak 2004/91 K bevétele és 906/02 K kiadása volt. A jövő évi költségeket 800 koronával irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékaikat 8 fillért állapították meg.

Halvásárnapok. Halkereskedőink közül többen megbeszélést folytattak aziránt, hogy érdekeik ápolására az Országos Halászati Egyesület keretében kereskedelmi szakcsoportba szervezkedjenek.

Első feladatuknak tekintik, hogy a haltermelőikkel összeköttetésbe lépve a halvásárlások lebonyolítására havonként előre megállapított időben és helyen, vásárnap tartása iránt megegyezésre jussanak.

Az egyesület vezetősége bizonyára mindent el fog követni a maga részéről, hogy ez, a budapesti halpiacra mindenestre elsőrendű fontosságú kezdeményezés minél teljesebb sikerre vezessen.

VEGYESEK.

Új ügybeosztás a földművelésügyi minisztériumban. A magyar földművelésügyi miniszter úr f. évi november hó 19-én 5136. eln. sz. rendeletével ideiglenesen új személybeosztást léptetett életbe. E szerint a halászati ügyek dr. Szomjas Lajos államtitkár felülvizsgálata alá tartozó II. C. főosztályban intézettek, melynek vezetője Répássy Miklós helyettes államtitkár, személyzete pedig Kuttner Kálmán min. osztálytanácsos, Simonffy Gyula főerdőmérnök, Végh János főmérnök és Tschet Róbert mérnök.

A főosztály alárendelt hivatalai: az Országos Halászati Felügyelőség Kuttner Kálmán min. osztálytanácsos vezetésével és Haléletlani és Szennyvíztisztító Állomás Korbuly Mihály állomásvezető igazgatása alatt eddigi hatóságokban működnek tovább.

Stögermayer Antal † A letűnt proletárdiktatura annyira megrázó tragédiaához sorakozik Stögermayer Antal, az Országos Halászati Egyesület választmányi tagjának halála is.

A tavasszal Szolmokon lezajlott zavarok közepette őt is elfogták a vörösök s legyilkolták május 6-án anélkül, hogy bármi ténykedése alapul szolgálhatott volna a kegyetlen eljárásra. Hítvese a rettenetes eset feletti kétségbeesésében — gyermekük nem lévén — két napra rá önkézüleg vetett véget életének.

Igy kellett hát *Stögermayer Anlal*-nak is, annyi más vértanúval együtt, élte delén, teljes munkabíró erejében a gyászos uralomnak áldozatul esnie.

Mélyeséges fájdalommal emlékszünk meg egyik leghívebb munkatársunkról, a ki közvetlen, gazdag tapasztalataival s megfigyeléseivel oly nagy szolgálatokat tett a halászat ügyének s a kinek egyenes, szókimondó, de mindig rokonszenves, minden szépért és jóért lelkesedő egyénisége annyi barátot szerzett.

Emlékét kegyelettel őrizzük meg!

† **Pirko Ferencz**, az osztrák halászati egyesület elnöke, f. évi november 6-án Bécsben elhunyt. Húsz esztendőn át, 1899 óta, állott az egyesület élén, a melynek felvirágoztatásán a legodaadóbb tevékenységgel munkálkodott. Velünk mindig ápolta a szomszédi jó viszonyt; számos kiállításon, kongresszuson, halászgyűlésen volt alkalmunk a vele való érintkezésre s mind ezeket az alkalmakat szíves, előzékeny, meggyerő modora teszi reánk nézve emlékeztessé. A legőszintébb részvétellel érezzük át mi is az Osztrák Halászati Egyesület veszteségét.

Levél az Aldunáról. Olyan itt az életünk, mint a nyájé juhász nélkül; nem azért, mert nem tudjuk, hogy hová tartozunk, de mert az igazságunk a holdban rejtőzik.

Mióta a szerbek átjöttek*) a Dunán, napirenden van itt nemcsak a kézigránatokkal, de a bombákkal való halászat is; a kevevárai jégtörő, amely téli kikötőül is szolgált és milliókba került, ilyen bombáktól repült a levegőbe. Panaszt tenni nem ér semmit; azt mondják, hogy most szükség van a halra s úgy fogják, ahogy lehet. Szemendriából jönnek át a szerb halászok, 2—3 ember egy ladikban; egyiknél van a fegyver, a másik evez, a harmadik pedig dobja a bombát. A mi halászaink ilyenkor moczcanni sem mernek.

A bombázás különösen Szemendria és Palánka között folyik, mert itt sok a sziget. Naponta 20—25 csolnakot lehet látni, aztán sarkos gerendákból összetákolat tutajokat. A jó Isten tudja, hogy honnét van annyi bombájuk. Egy-egy csolnak 40 drbot is hoz magával, de némelyiken egész zsákkal van. Volt rá eset, hogy két ember egy csónakba 6 mázsa halat szedett össze. Pedig a kifogott hal legfeljebb 30% a a robbanástól elpusztítottak; a robbanás után körülbelül félóra múlva még 10% jön a víz felszínére elkábulva, akkor a bombavető rendszeren már messze járnak s azok úgy döglenek meg, kihordja őket a víz a partra, fészedik a varjak stb. De a kifogott hal 60%-a olyan, a melyeknek az úszóhólyagja reped meg, ezek csak napok múlva jönnek a víz felszínére, mikor már felpuffadtak s teljesen élvezhetetlenek. A robbanás helyén — apadó tiszta vízben, jól lehet látni —, a fenék sárgás színű, az iszap különös szagú s a hal kerül az ilyen helyet.

Mérhetetlen károkat szenvedett itt a halászat az idén!

A tavaszi áradás kevés volt; kis halat ritkán látni. Nagy pontyot azonban fogtak, volt egy 16 kg.-os példány is a robbantás áldozatai között; nagy érték, mert kilogrammjá 10—12 korona. Senki sem emlékszik, hogy valaha ilyen ára lett volna itt a halnak.

Nagyon sajnáljuk, hogy ebben az évben csak egyetlen egyszer kaphattuk meg a „Halászat“-ot. A mostani viszonyok között azonban hallgatnunk és tünnünk kell. El vagyunk zárva teljesen a külvilágtól. De talán nem sokáig!

Kevevára.

J. N.

*) A levelek f. évi márczius elejéről keltek.

Szerk.

Miskolczi hírek.*) Talán nem lesz érdektelen, ha közlöm, hogy a Sajó jege február 18-án megtört és megindult a jégzajlás. *Névely Sándor* úr, a Miskolczi halásztársulat elnöke, ki csempelyes (Csempely = pendelyes háló. Szerk.) halász, 18-án d. u. 1¹/₂ órákor emelövel a lékről halászva, 1 drb 8 kg.-os harcsát, 1 drb 2 kg.-os, 1 drb 1 kg.-os, 2 drb széles keszeget (Herman Ottó: = Dévérkeszeg) fogott. E halakat saját szememmel láttam, lakásomon bemutatta azokat nekem — mert én a társulat pénztárosa vagyok — s így ezen halakat *bérelthe* szállította.

Február hó 23-án a víz állása a mércze szerint 22, tehát nagy volt és a víz zavaros, teljesen mentes a jégtől, a zajlás minden baj nélkül végződött a halállományra nézve, hála Istennek. A fehérhalak, paducok stb. még a jégzajlás előtt szépen elváltak, a nélkül, hogy orvhalászok ivás közben zavarhatták volna az állományt. Zajlás közben igen bő zsákmányra tettek szert a „csempelyesek“. Az állandóan szép idő következtében a nagyobb halak a partok közelében tartózkodnak s öröm és élvezet gyönyörködni 3—4 kg.-os márna s ponty ugrásában, a mint a napfényes időben játszanak.

Nagy szerencse, hogy Sajónk végre megszabadult a katonai hidászoktól és utászoktól, kiknél napirenden voltak a robbantások. Csupa kedvteliséssel üzték ezt a hallatlan pusztítást. Szívem vérzett; hiszen én úgy szeretem a folyót és annak kedves lakóit, mint az édes anya gyermekét, — de tehetetlenek voltunk. V. P.

Az angolna a halak között egyike a legnagyobb rablóknak, épp azért *Heyking* figyelmeztet arra, hogy betelepítésénél óvatosak legyünk (Korrespondenzblatt, 1918. Nr. 23.). Az angolnáról még igen sokat nem tudunk. De tudjuk azt, hogy fenékjáró hal. Mindennek, a mi édesvizeinkben a fenéken él, halálos ellensége.

Ellensége ilyképp különösen a czompónak. A czompóivadékok egyes angolnák is tökéletesen kipusztítják.

Ellensége, ha közvetve is, a süllőnek, mert annak táplálékát, az apróbb halakat, pusztítja.

Ellensége a pisztrángnak. A pisztrángos vizekbe telepített angolnák először kipusztítják a pisztrángot, aztán maguk is eltűnnek.

Nagy ellensége a ráknak. A vedlés idején utána megy a rákoknak azok búvólukaiba.

Rendkívüli mértékben pusztítja aztán a halikrát is.

Az angolna ezek szerint tehát legfeljebb olyan alsóbb színtájú tavakba való, a melyekben sok a növényzet s nincs bennük rák meg süllő és az apró fehérhal, meg a dévér nagyon elszaporodott. Itt a fenéken jól teljesíti rendőri hivatását, a mit a vizek felső rétegeiben a csuka teljesít.

A t hiszszük azonban, hogy a mi vizeinkben a *közönséges harcsa* a legalkalmasabb ragadozó a fenékvizek kihasználására.

A menyhal ragadozó voltára igen érdekes adatot közöl a Schweizerische Fischerei-Zeitung (1918. Nr. 11 — képb. Az Aare folyóból kifogott menyhal látható a fényképen, a mint egy pisztrángot félig már benyelt; a pisztrángnak csak farkfelőli felteste lóg ki a szájából. A két hal együtt valamivel többet nyomott 1 kg.-nál; a pisztráng maga, egy majdnem teljesen kifejlett ikrás hal, 200 gr. súlyú volt.

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsa élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, BUDAPEST, Rözponti vásáresarnok. Telefon: József 48—94

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd, (Somogy m.).

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasútállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingauai pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründli 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfiát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd, (Somogy megye).